

CENTER FOR FINANCIAL-ECONOMIC RESEARCH
ЦЕНТР ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

CERTIFICATE OF PARTICIPATION СЕРТИФІКАТ УЧАСНИКА

підтверджує, що
Кіпоренко Світлана Сергіївна
взяла участь у роботі Міжнародної науково-
практичної конференції
«Економіка, фінанси, облік та право
в умовах глобалізації»

International scientific-practical conference
«Economics, finance, accounting and law
in the conditions of globalization»

Загальна кількість академічних годин: 6 год
(0,2 кредита ECTS)

Директор Центру фінансово-економічних
наукових досліджень

Щербак В. Д.

16 листопада 2022 р.
November 16, 2022

м. Біла Церква, Україна
Bila Tserkva, Ukraine

**ПРОГРАМА МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**PROGRAM OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ, ОБЛІК ТА ПРАВО
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**ECONOMICS, FINANCE, ACCOUNTING AND LAW IN
THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION**

**16 листопада 2022 р.
November 16, 2022**

**м. Біла Церква, Україна
Bila Tserkva, Ukraine**

**РОЗКЛАД РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ
16 листопада 2022 рік**

09117, Україна, м. Біла Церква, вул. О. Гончара, 11, Конференц-зал

09.00 – 09.30	Реєстрація учасників міжнародної науково-практичної конференції
09.30 – 10.00	Відкриття та пленарне засідання
10.00 – 13.00	Секційні засідання
13.00 – 14.00	Перерва на обід
14.00 – 17.00	Продовження роботи секційних засідань
17.00 – 17.30	Пленарне засідання, закриття конференції

РЕГЛАМЕНТ

Доповідь на секційному засіданні – 4 хвилини.

Для запитань – до 3 хвилини.

СЕКЦІЯ 1

SECTION 1

**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
WORLD AGRICULTURE AND
INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS**

Булкот О. В. к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ВЕКТОРИ ТА
ФАКТОРИ ПРЯМОГО ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ**

СЕКЦІЯ 2

SECTION 2

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ
ECONOMICS AND MANAGEMENT
OF THE NATIONAL ECONOMY**

Михайленко О. В. к.е.н., старший науковий співробітник відділу економіки і політики
аграрних перетворень, Інститут економіки та прогнозування НАН України

**ЦИФРОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ЗАПОРУКА
ІНКЛЮЗИВНОГО СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ**

**СЕКЦІЯ 3
SECTION 3**

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ
ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES**

Кіпоренко С. С. асистент кафедри комп'ютерних наук та економічної кібернетики
Вінницький національний аграрний університет

ВИЯВЛЕННЯ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

**СЕКЦІЯ 4
SECTION 4**

**ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ
ECONOMICS OF TRADE AND SERVICES**

Дудаш О. І. аспірант Львівського університету бізнесу та права

**АНАЛІЗ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ФІНАНСОВОГО
ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

**СЕКЦІЯ 5
SECTION 5**

**ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND EXCHANGE ACTIVITIES**

Еш С. М. старший викладач кафедри маркетингу, Національний університет харчових
технологій

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ІНФРАСТРУКТУРНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ РИНКІВ
КАПІТАЛУ**

СЕКЦІЯ 6

SECTION 6

**ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА
DEMOGRAPHY, ECONOMICS OF LABOR,
SOCIAL ECONOMICS AND POLICY**

Самборська О. Ю. к.е.н., доцент, доцент кафедри публічно-правових дисциплін Вінницький
державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ЗОВНІШНЯ ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПРИЧИНИ

**Програма міжнародної науково-практичної конференції
«Економіка, фінанси, облік та право в умовах глобалізації»**

**СЕКЦІЯ 7
SECTION 7** |||

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ
ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT**

Агапова О. В. студентка спеціальності 071 «Обліку і оподаткування», Сумський будівельний коледж

Созонова Н. О. викладач облікових дисциплін Сумського будівельного коледжу

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Бухта З. С. здобувач вищої освіти кафедри обліку, аналізу та аудиту Донецький національний університет ім. Василя Стуса

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Kolomiets V. M. Doctor of Economics, docent, Professor of Accounting and Economic Analysis, Melitopol institute of public and municipal administration of the «Classic private university»

Fesenko M. M. Doctor of Economics, professor, Director Melitopol institute of public and municipal administration of the «Classic private university»

Zolkina O. V. Master of Finance and Credit, Director, Business Industry LLC

DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL ACCOUNTING STANDARDS FOR MANAGEMENT NEEDS

**СЕКЦІЯ 8
SECTION 8** |||

**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ
ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT**

Прозоров Ю. В. науковий співробітник ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОТИРІЧЧЯ СТРУКТУР ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ ТА ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ

**СЕКЦІЯ 9
SECTION 9** |||

**ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА І АПК
ECONOMICS OF AGRICULTURE AND AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX**

Ільків Л. А. к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ІННОВАЦІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ СОСВИРОБНИЦТВА

ВИЯВЛЕННЯ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

На сьогоднішній день немає єдиного і загальноприйнятого визначення ризику. Він асоціюється з невизначеністю, випадковістю та збитками. Стан невизначеності може бути описаний як непередбачуваність фінального результату. Результат може або співпадати з прогнозуючим, або бути кращим чи гіршим за нього. Деякий час поняття ризику не тільки викликало асоціації з багатьма ситуаціями, які мають негативний вплив на різні сфери життя, але і вживалося як їх синонім. В найбільш поширеному виді під ризиком розуміють ймовірність того, що виникнуть збитки чи недоотримання доходу зрівнюючи з прогнозуючим варіантом.

З найдавніших часів ставлення суспільства до ризику поступово змінювалося. У становленні концепції ризику виділяють три етапи (рис. 1.1). Таким чином, розвиток теорії ризику привів до усвідомлення таких основних положень:

- майбутнє не визначено;
- майбутнє частково прогнозовано;
- майбутнім можливо управляти, в тій мірі, в якій дозволяють сучасні методи та інструменти.

Рис. 1.1. Етапи еволюції теорії ризику [2]

В даний час існує декілька концепцій сприйняття ризику, кожна з яких має право на існування (табл. 1.1).

Концепції ризику

Концепція	Ідея	Основний напрямок зменшення ризику
Ризик як небезпека, загроза	Ризик містить в собі тільки небезпеку настання несприятливих наслідків.	Зменшення ймовірності і (або) наслідків ризику.
Ризик як можливість, шанс	Ризик - це можливість не тільки негативних наслідків, але і можливість виграшу. Чим вище ризик - тим вище потенційний виграш.	Максимізація вигоди при одночасному обмеженні втрат.
Ризик як невизначеність результату, можливість відхилення від мети	Ризик полягає в можливому відхиленні фактичних результатів від цільових значень.	Зменшення дисперсії, ймовірності великих відхилень фактичних результатів від очікуваних.

Будь-яка сфера людської діяльності, особливо економічна або фінансова, пов'язана з невизначеністю результатів. Невизначеність і ризик викликані різними факторами, в тому числі нестабільною макроекономічною ситуацією, неоднозначністю політичної системи, непередбачуваністю контрагентів та іншими факторами, які неможливо врахувати. Таким чином, фінансовий ризик, і ризик в цілому, пов'язаний безпосередньо з поняттям випадковості і стохастичності.

Незважаючи на те, що поняття «ризик» і «випадковість» мають багато спільного, дані поняття необхідно розрізняти.

Випадковість чи невизначеність, перш за все, - це неможливість передбачити, що трапиться в майбутньому. У той час як ризик - це не просто невизначеність, а невизначеність, яку необхідно брати до уваги, при прийнятті рішень, так як вона може вплинути на майбутні фінансові результати. Таким чином, випадковість - це необхідна, але недостатня умова ризику.

В літературі існує різноманітна кількість формулювань терміну «невизначеність». Невизначеність - це неповне або неточне уявлення про значення різних параметрів в майбутньому, породжуваних різними причинами і, перш за все, неповнотою і неточністю інформації про умови реалізації рішення, в тому числі пов'язаних з ними витрат і результатів.

В економічній теорії під ризиком розуміється досить широкий спектр визначень як досить певних з точки зору фінансових наслідків, так і лише

побічно зачіпаючих результати фінансової діяльності компанії.

У сучасній теорії фінансового ризик-менеджменту не існує однозначного розуміння поняття ризику. Ризик є наслідком рішення, яке приймає суб'єкт. Ризик оцінює ймовірність настання несприятливих подій і можливі збитки в разі негативного результату. У фінансовій сфері існують такі концепції розуміння ризику:

1) ризик - потенційна, чисельно вимірна можливість втрати. Поняттям ризику характеризується невизначеність, пов'язана з можливістю виникнення в ході реалізації проекту несприятливих ситуацій і наслідків;

2) ризик - ймовірність виникнення втрат, збитків, недонадходжень планованих доходів, прибутку;

3) ризик - це невизначеність наших фінансових результатів в майбутньому;

4) ризик - ступінь невизначеності отримання майбутніх чистих доходів;

5) А.П. Альгин визначає ризик вже як діяльність, пов'язану з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість кількісно і якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату, невдачі і відхилення від мети;

б) ризик слід розглядати як можливість (загрозу) втрати особою чи організацією в результаті здійснення певної фінансової діяльності частини своїх ресурсів або планованих доходів (прибутку) в майбутньому;

7) ризик - це можливість невідповідності характеристик економічного стану об'єкта значенням, очікуваним особами, які приймають рішення під дією ринкових факторів.

Ключові характеристики фінансового ризику:

1) економічна природа. Фінансовий ризик виникає в процесі економічної діяльності установи і пов'язаний, у першу чергу, з ймовірністю втрати ресурсів, які були інвестовані в ході господарської діяльності;

2) об'єктивність прояви. Фінансовий ризик – явище об'єктивного характеру і виникає практично на кожному етапі фінансової діяльності установи. Ризик притаманний кожному фінансовому рішення, пов'язаному з очікуваними доходами. Не дивлячись на те, що прийняття ризикового рішення є суб'єктивним

процесом, природа ризику все ж залишається об'єктивною;

3) дія в умовах вибору. У даному трактуванні фінансовий ризик з'являється як на етапі прийняття рішення, так і на етапі реалізації прийняття рішення. Інакше кажучи, фінансовий ризик не відображає ризикової ситуації, а конкретна дія суб'єкта, що приймає рішення направлена на практичний вихід із ситуації неминучого вибору;

4) альтернативність вибору. Фінансовий ризик вимагає необхідність альтернативи дій фінансового менеджера. У будь-якій ситуації існує, як мінімум, два варіанти дій - прийняття ризику або відмова від нього. У реальних умовах існує набагато більше варіантів рішень, прийняття яких кожен раз залежить від конкретної ситуації, як і методи оцінювання та прийняття даного рішення. В одних випадках рішення приймається на основі минулого досвіду, в інших - на майбутніх прогнозах і програмах розвитку. Якщо немає альтернативи вибору прийняття рішення, тоді і немає фінансового ризику;

5) цілеспрямована дія. Фінансовий ризик розглядають по відношенню до якоїсь мети, на досягнення якої він спрямований. Дана мета, як правило, відображає намір інвестора отримати майбутні доходи, ймовірність неодолення яких і визначається ризиком;

6) імовірність досягнення мети. Наявність ймовірності відхилитися від мети характеризує будь-який фінансовий ризик;

7) невизначеність наслідків, тобто неможливість кількісно оцінити фінансовий результат (прибутковість здійснюваних інвестицій) в процесі прийняття фінансового рішення;

8) очікувана несприятливість наслідків. Результат прийняття ризику може привести як до позитивних, так і негативних наслідків. Як би там не було, ризик характеризується саме розмірами можливого економічного збитку;

9) динамічність рівня. Рівень фінансового ризику не є постійним. Його величина і характеристики коливаються в часі;

10) суб'єктивність оцінки. Незважаючи на об'єктивну природу фінансового ризику, оцінка рівня ризику має суб'єктивний характер, який визначається рівнем повноти та прозорості інформації, кваліфікацією фінансових менеджерів, їх досвідом роботи в сфері ризик-менеджменту.

Таким чином, ризики пов'язані з невизначеністю майбутньої фінансової діяльності організації. У класичній теорії ризик ототожнюється з математичним очікуванням втрат, в неокласичній теорії ризик розглядається як коливання амплітуди можливого прибутку. У кількісному відношенні невизначеність має на увазі можливість відхилення результату від очікуваного значення, як в меншу, так і в більшу сторону. Головною причиною існування ризику виділяють невизначеність результату.

Для ідентифікації та оцінки ризиків необхідно провести їх класифікацію.

Виділяють такі основні ознаки, що лежать в основі класифікації ризиків (рис.1.2).

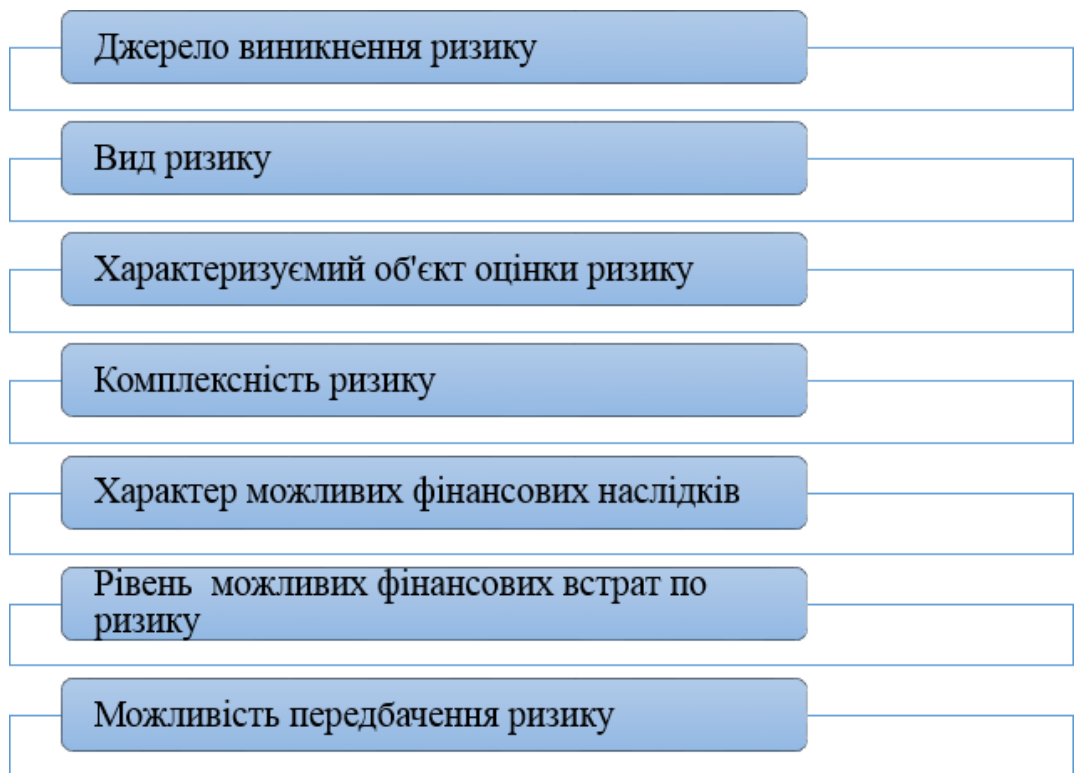

Рис. 1.2. Ознаки класифікації ризиків

За джерелом виникнення виділяють систематичний (ринковий) ризик і несистематичний. Систематичний ризик (ринковий ризик) характерний для всіх учасників економічної діяльності і характеризує ймовірність фінансових втрат, зумовлених зміною кон'юнктури фінансового ринку.

Несистематичний (специфічний) ризик пов'язаний з неефективною, хибною діяльністю конкретної організації, некомпетентність фахівців якої призводить до виникнення фінансових втрат.

Вид фінансового ризику є основною характеристикою його класифікації

(рис.1.3). На сьогоднішній день у групі несистематичних та систематичних ризиків розрізняють такі групи ризиків:

- процентний ризик, який заключається у тому, що існує ймовірності зміни процентної ставки на фінансовому ринку (як кредитної так і депозитної). Такий ризик виникає через те, що можуть зростати або спадати пропозиції вільних грошових коштів, через зміну кон'юнктури фінансового ринку та ін. Цей вид ризику може впливати на емісійну діяльність підприємства, короткострокові інвестиції, дивідендну політику і т. д.;

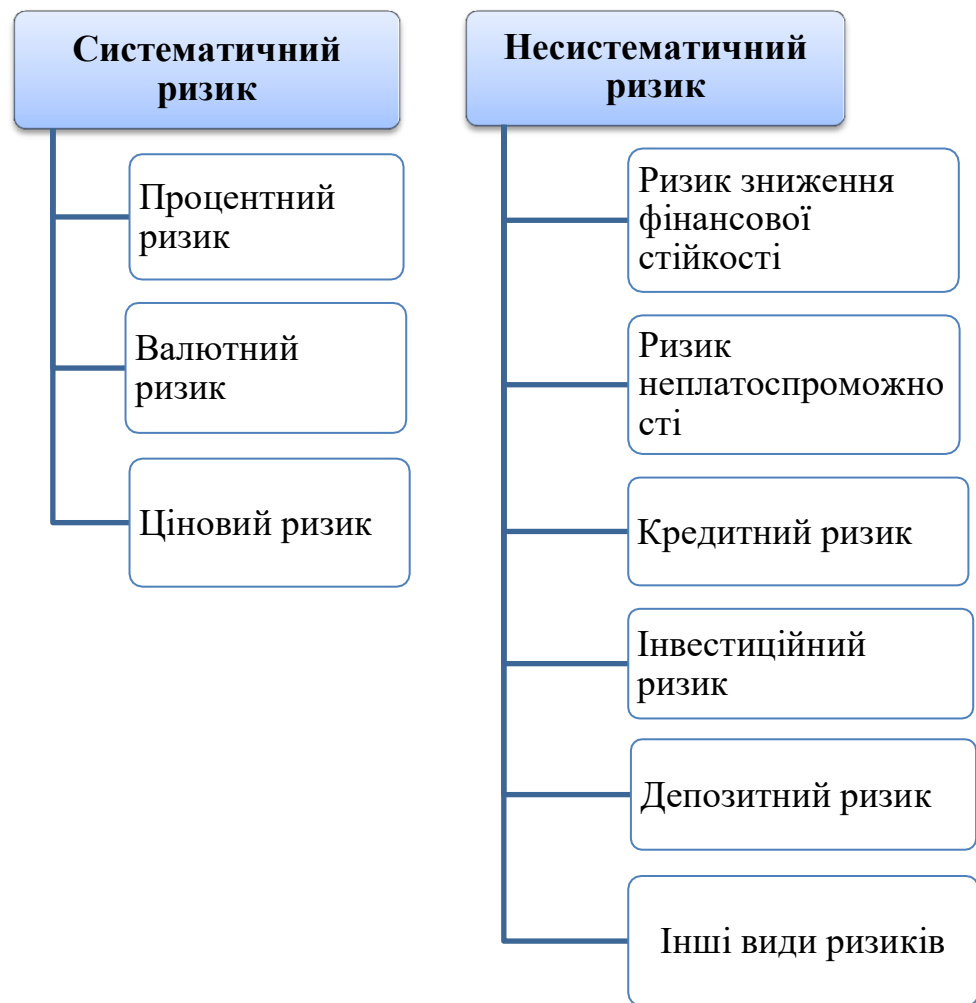

Рис. 1.3. Основні види систематичних і несистематичних видів ризиків

- ціновий ризик заключається у ймовірності того, що виникнуть фінансові втрати, також в результаті того, що відбудеться зміна цінових індексів активів, які обертаються на фінансовому ринку;

- валютний ризик має вплив на організації, котрі у своїй цілі мають проводити зовнішньоекономічну діяльність. Цей вид ризику заключається в ймовірності недоотримання доходу в результаті того, що відбудеться зміна

валютного курсу;

- ризик пониження фінансової стійкості, який виникає через порушення структури активів компанії, наприклад, надзвичайно велике залучення позикових коштів, це викликає порушення позитивного і негативного грошових потоків;

- ризик неплатоспроможності заключається в пониженні ліквідності оборотних активів організації. За фінансовими показниками цей тип ризику належить до групи з великою небезпекою;

- кредитний ризик має вплив на підприємства, які надають кредити (як споживчі так і комерційні) і ризикують отримати фінансові втрати через неплатоспроможність або відстрочку платежу по кредиту;

- інвестиційний ризик має вплив на організації, які займаються інвестиційною діяльністю. В залежності від типу інвестиційної діяльності підприємства виділяють ризики фінансового і реального інвестування;

- інноваційний ризик з'являється коли здійснюється інноваційна діяльність, впроваджуються нові фінансові інструменти та технології;

- депозитний ризик зазвичай дуже рідкісний і він пов'язаний з ймовірністю того, що депозитні вклади є будуть повернені, а також з погано обраним банком;

- інші фінансові ризики найменш значущі для фінансової діяльності підприємства. Зазвичай до них відносяться «форс-мажорні» ризики, які тягнуть за собою великі фінансові втрати.

За характером об'єкта існують наступні види ризиків:

- ризик окремої фінансової операції;
- ризик різних видів фінансової діяльності;
- ризик фінансової діяльності підприємства в цілому.

По комплексності виділяють:

- простий фінансовий ризик, який не підрозділяється на інші групи фінансових ризиків, наприклад, інфляційний;
- складний фінансовий ризик, який складається з декількох підгруп ризиків, наприклад, ризик інвестиційного проекту.

За характером фінансових наслідків необхідно виділити наступні групи ризиків:

- ризик, що спричиняє лише економічні втрати (отримання негативно грошового потоку);

- ризик, що спричиняє упущену вигоду, коли підприємство не може здійснити заплановану фінансову операцію, наприклад, залучення додаткового фінансування.

За характером прояву в часі виділяють:

- постійний фінансовий ризик, присутній на всіх етапах здійснення фінансової операції;

- тимчасовий фінансовий ризик, що виникає лише на окремих етапах проекту і носить перманентний характер.

За рівнем можливих фінансових втрат ризики поділяються на:

- допустимий фінансовий ризик, фінансові втрати за яким не перевищують розрахункової суми прибутку по здійснюваній фінансовій операції;

- критичний фінансовий ризик, фінансові втрати за яким не перевищують розрахункової суми валового доходу по здійснюваній фінансовій операції;

- катастрофічний фінансовий ризик, фінансові втрати за яким визначаються повною або частковою втратою капіталу.

За можливістю передбачення виділяють:

- прогнозований фінансовий ризик, пов'язаний з циклічністю розвитку економіки, зміною стадій кон'юнктури фінансового ринку і т. д.;

- непрогнозований фінансовий ризик, що відрізняється повною непередбачуваністю фінансових наслідків. Відноситься до вищезгаданої групи форс-мажорних ризиків.

Фінансовий ризик - поняття надзвичайно багатогранне, яке піддається класифікації, в основі якої лежать різні класифікаційні ознаки, такі як характер

фінансових наслідків, можливість передбачення, джерела виникнення і т. д.

Будь-яка господарська діяльність завжди має проблему безпеки грошових втрат, що виходить зі специфіки тих або інших господарських операцій. Небезпека цих втрат носить назву фінансові ризики. Кількість ризиків, які виникають в діяльності багатьох компаній, суттєво збільшилася протягом останніх років. Це пов'язано із з'явленням нових фінансових інструментів, які активно використовують учасники ринку. Використання нових інструментів дає змогу знизити прийняті на себе ризики, а також пов'язано з певними ризиками для діяльності учасників фінансового ринку. Тому велике значення надають усвідомленню ролі ризику в діяльності підприємства і його здатності адекватно і своєчасно реагувати на ситуацію, що склалася, прийняти правильне рішення щодо ризику. Саме з цієї причини необхідно використовувати різні інструменти страхування і хеджування відможливих втрат і збитків, набір яких протягом останніх років суттєво розширився і включає як традиційні прийоми страхування, так і методи хеджування з використанням фінансових інструментів.

Наслідки фінансових ризиків впливають на фінансові результати підприємства, вони можуть привести не тільки до певних фінансових втрат, а й до банкрутства підприємства. Тому одним з головних завдань фінансового менеджера є визначення саме тих фінансових ризиків, які впливають на діяльність конкретного підприємства. Головним для фінансового менеджера є управління цими ризиками або такі дії, які дозволили б звести до мінімуму вплив цих ризиків на діяльність підприємства.

Від того, наскільки правильно буде обрано той або інший інструмент, буде залежати, в кінцевому рахунку, ефективність діяльності підприємства в цілому.

Фінансова діяльність компанії у всіх її різних формах пов'язана з численними ризиками, ступінь впливу яких на результати цієї діяльності і рівень фінансової безпеки істотно зріс з переходом до ринкової економіки.

**ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ, ОБЛІК ТА ПРАВО
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**Програма
Міжнародної науково-практичної конференції**

**м. Біла Церква, Україна
16 листопада 2022 р.**

Відповідальний за випуск: Загородний І. Д.

Технічний редактор: Нестеренко В. О.

Художній редактор: Михайленко К. В.

Коректор: Остаповець Н. М.

Дизайнери й верстальники: Артеменко А. А, Григоренко Л. О.

Надруковано у ФОП Сидоренко А. В.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 710364

від 07.01.2007 р., м. Полтава, вул. Дмитра Коряка, 3

Підписано до друку 16.11.2022 р. Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 0,4

Гарнітура Times New Roman.

Наклад 50 примірників. Зам. № 18896

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

